

ایران در زمینه تلاش برای برابری جنسیتی پسرفت داشته است

عمیق تر شدن یک شکاف

ریحانه جولایی

ایران به لحظه شکاف جنسیتی یکی از کشورهای پایین فهرست جهانی محسوب می شود. با استناد به آخرین گزارش مجمع جهانی اقتصاد (سال ۲۰۲۰) در خصوص شکاف جنسیتی، رتبه ایران میان ۱۵۳ کشور جهان ۱۴۸ شناخته شده و همچنین این آمار می گویند در میان ۱۹ کشور خاورمیانه، ایران در جایگاه شانزدهم قرار گرفته است. جدیدترین گزارش مجمع جهانی اقتصاد در خصوص شکاف جنسیتی در حالی منتشر شده است که در گزارش های سال ۲۰۱۸ این مجمع، ایران رتبه ۱۴۲ را در زمینه رفع شکاف جنسیتی کسب کرده بود و حالا رتبه ۱۵۳ نشان دهنده پسرفت بزرگی در این زمینه است. مجمع جهانی اقتصاد هر ساله روند پیشرفت جهانی در زمینه برابری جنسیتی را در چهار حوزه دستاوردهای آموزشی، بهداشت و سلامت، مشارکت اقتصادی و فرصت های اقتصادی و توانمندسازی سیاسی در میان کشورها مورد بررسی قرار می دهد. گزارش سال ۲۰۲۰ این مجمع جهانی که وضعیت شکاف جنسیتی ۱۵۳ کشور را مورد بررسی قرار داده حاکی از آن است که بیشترین نابرابری در حوزه مشارکت سیاسی و اقتصاد مشاهده می شود، به طوری که در سطح جهانی در حوزه مشارکت سیاسی ۷۵ درصد و در حوزه مشارکت اقتصادی ۴۲ درصد شکاف وجود دارد. اما در مجموع ۱۰۰ سال زمان نیاز است تا شکاف جنسیتی در جهان رفع شود که به تفکیک

حوزه های، در حوزه آموزش به ۱۲ سال، در حوزه سیاست به ۹۵ سال و در حوزه اقتصاد به ۲۵۷ سال زمان برای رفع شکاف جنسیتی لازم است. بر اساس این گزارش؛ سوریه، پاکستان، عراق و یمن کشورهای با بیشترین شکاف جنسیتی و ایسلند، نروژ، فنلاند، سوئد و نیکاراگوئه به ترتیب پنج کشور برتر در زمینه برابری جنسیتی معرفی شده اند.

مجمع جهانی اقتصاد در مورد ایران چه می گوید؟

با علم به این آمار اما لایزال فلاحی، مدیر کل امور بین الملل معاونت امور زنان و خانواده ریاست جمهوری درباره چرایی تنزل رتبه ایران نسبت به سال های گذشته، علت را او ایسته به دو مسئله می داند و می گوید: در سال ۲۰۱۹ مجموعاً ۱۴۹ کشور در گزارش مورد توجه قرار گرفته بودند، اما در سال ۲۰۲۰ مجموعاً ۱۵۳ کشور بررسی شده اند، بنابراین با افزایش چهار کشور؛ در مجموع گزارش نسبت به سال قبل تغییراتی در رتبه کشورها ایجاد شده است.

به گفته فلاحی، بر اساس این گزارش بیشترین دستاورد جمهوری اسلامی ایران در راستای کاهش شکاف جنسیتی در حوزه آموزش، به ویژه در مقطع ابتدایی و بهداشت معرفی شده است و بررسی وضعیت شاخص های ایران در گزارش سال ۲۰۲۰ نشان می دهد که ایران در شاخص کلی مشارکت اقتصادی زنان با رتبه ۱۴۷ و در زیر شاخص ها همچون مشارکت در بازار کار رتبه ۱۴۸، در کسب مناصب مدیریتی رتبه ۱۱۵ و کسب مناصب تخصصی رتبه ۱۲۰ در جمع کشورهای با شکاف بالای جنسیتی در حوزه اقتصاد قرار دارد. بررسی دیگر شاخص های اقتصادی در این بخش نشان می دهد که ایران از نظر میزان

کسب درآمد زنان نسبت به درآمد مردان، در جایگاه ۱۴۹ قرار دارد، بر اساس این گزارش زنان تقریباً یک پنجم مردان درآمد دارند.

فلاحی با اشاره به مؤلفه مشارکت سیاسی که به شکاف جنسیتی در بالاترین سطوح تصمیم گیری سیاسی و از طریق بررسی نسبت زنان به مردان در مؤلفه های «موقعیت» وزارت، جایگاه پارلمانی و سنوآت در اختیار داشتن مهم ترین مقام اجرایی (رئیس جمهور و نخست وزیر و ریاست دولت) در پنجاه سال گذشته، تعیین می شود، تأکید می کند: بررسی این شاخص در گزارش سال ۲۰۲۰ نشان می دهد ایران رتبه کلی ۱۴۵ را کسب کرده و در شاخص هایی همچون حضور زنان در پارلمان رتبه ۱۴۴، در مناصب وزارتی رتبه ۱۳۲ و در شاخص مناصب مهم اجرایی رتبه ۷۳ را کسب کرده است.

مدیر کل امور بین الملل معاونت امور زنان و خانواده ریاست جمهوری یادآور می شود: در مشارکت اقتصادی نیز رتبه ۱۴۷ را کسب کرده ایم که دلیل مهم آن حضور کم رنگ زنان در بازار کار (۱۷.۹ درصد) و نابرابری جنسیتی در میزان درآمد (درآمد زنان در طول سال یک پنجم مردان) است.

زنان اولین گزینۀ تعدیل نیرو

شکاف جنسیتی در ایران یکی از موضوعات قابل لمس است. این مسئله که در حوزه اقتصاد بیشتر تشدید شده، نگرانی هایی هم ایجاد کرده است. گفته می شود آخرین نرخ بیکاری زنان ۱۷.۳ درصد اعلام شده و از بهار ۹۷ تا ۹۸ جمعیت فعال زنان کاسته شده است. بسیاری از کارشناسان و فعالان حوزه زنان این ریزش را در یک سال نگران کننده و عجیب می دانند. گزارش مرکز آمار

کنند. این ذهنیت، کلیشه ای را در بین کارفرمایان شکل داده و بر این اساس آن ها در مقطعی که می خواهند هزینه نیروی کار را پایین بیاورند به سراغ زنان می روند. احتمال دارد حقوق پیشنهادی برای زنان آن قدر پایین بوده باشد که زنان عطای کار کردن را به لقای بخشیده و از شمول جمعیت فعال خارج شده اند.

گزارش مرکز آمار ایران از وضعیت نیروی کار نشان می دهد که در بهار ۱۳۹۸، از بین ۲۷ میلیون و ۳۳۹ هزار و ۴۳۱ نفر جمعیت فعال کشور، ۲۴ میلیون و ۳۸۲ هزار و ۷۴۴ نفر شاغل و ۲ میلیون و ۹۵۶ هزار و ۶۸۷ نفر بیکار بوده اند. نرخ مشارکت اقتصادی کشور در بهار ۹۸ معادل ۴۰.۶ درصد بوده و مردان با ۶۵ درصد نسبت به زنان با ۱۶.۱ درصد بیشترین مشارکت اقتصادی را داشته اند.

چند ماه قبل نیز، معاونت بررسی های اقتصادی اتاق بازرگانی تهران با انتشار نمودار وضعیت اشتغال زنان ایران در سال ۱۳۹۷، از غیرفعال بودن ۲۸ میلیون زن از نظر اقتصادی خبر داده بود. این نمودار، جمعیت ۴۰ میلیون و ۲۰۰ هزار نفری زنان و آمار ۳۳.۳ میلیون زن در سن کار را مبنای ملاک می گرفت و از این تعداد، پنج میلیون و ۴۰۰ هزار نفر را فعال اقتصادی و باقی را که سه چهارم آنها زنان خانه دار بودند، غیرفعال معرفی می کرد.

معاونت بررسی های اقتصادی اتاق بازرگانی تهران گفته بود ۲۰ درصد زنان از نظر اقتصادی غیرفعال؛ در حال تحصیل هستند؛ ۲۰ درصد دیگر درآمد بدون کار دارند و یک درصدشان بازنشسته اند.

عقب تراز کشورهای عقب افتاده

همین موضوعات و آمارها باعث شد تا پروانه سلحشوری، عضو فراکسیون زنان مجلس هم ساکت نماند و انتقاداتی نسبت به به کارگیری زنان در وزارتخانه ها داشته باشد. او می گوید به نحوه استفاده از زنان در وزارت علوم انتقادهای زیادی وجود دارد و به

بیشترین دستاورد ایران در راستای کاهش شکاف جنسیتی در حوزه آموزش، به ویژه در مقطع ابتدایی و بهداشت معرفی شده است؛ اما آمار بین المللی در مجموع نشان می دهد که فاصله عدالت جنسیتی میان مردان و زنان در ایران هم رديف کشورهای عقب افتاده دنیا است

عنوان مثال «موسسه فناوری های نوین سبزوار که دانشگاهی زنانه است با مدیریت یک آقا اداره می شود و مدیر دانشگاه الزهرا نیز یک آقا است.»

سلحشوری در بخش دیگری از صحبت هایش با انتقاد از عملی شدن توصیه رئیس جمهوری برای استفاده از زنان در معاونت های وزارتخانه ها و پست های ارشد مدیریتی اضافه کرد: «در حال حاضر به صورت کلی شش نفر زن مسئول در وزارت علوم حضور دارد که این وضعیت فاجعه بار است.»

به گفته سلحشوری، آمار بین المللی ایران را جزو پنج کشور پایانی قرار می دهد به این معنا که فاصله عدالت جنسیتی میان مردان و زنان در ایران هم رديف کشورهای عقب افتاده دنیا است.

شکاف جنسیتی؛ باز تاب بی عدالتی

نابرابری جنسیتی در ایران به رغم وعده های انتخاباتی حسن روحانی در سال های ۹۲ و ۹۶ همچنان بسیار گسترده است و آمار نهادهای بین المللی نیز این مسئله را تأیید می کند. این در حالی است که دهمین دوره مجلس شورای اسلامی با ۱۷ نماینده زن رکورددار حضور زنان در پارلمان است. تعداد زنان در این دوره به نسبت مجلس نهم تقریباً دو برابر شده اما سهم زنان از کرسی های پارلمان هنوز حدود شش درصد بیشتر نیست. گزارش های مربوط به شاخص شکاف جنسیتی یک بار دیگر هم تأکید کرد که این شاخص ها نشان می دهد ارتقای جایگاه زنان در دوران ریاست جمهوری حسن روحانی نیز انجام نشده است.

شاخص شکاف جنسیتی تنها بازگوکننده میزان نابرابری میان زنان و مردان در ایران نیست، بلکه میزان دور بودن کشورمان از مسیر توسعه را هم نشان می دهد، کسی که در پی توسعه است نمی تواند این گونه نیمی از نیروی انسانی متخصص خود را از بازار کار و سیاست دور نگه دارد و در صورت تداوم این مسیر همه ایرانیان با هم متضرر می شوند.

از گوشه و کنار

آلودگی هوا ۱۳ هزار نفر را روانه اورژانس کرد دیروز شاخص ها سر به فلک کشید!

سختگوی سازمان اورژانس کشور با اشاره به آمار مراجعه کنندگان به اورژانس بر اثر آلودگی هوا از ۲۸ آذر تا سوم دی اظهار کرد: به دلیل بروز آلودگی هوا افزایش ذرات معلق هوادر شهرهای اصفهان، البرز، تهران، هرگز، قزوین، قم، آذربایجان شرقی، آذربایجان غربی، خوزستان و یزد تعداد ۱۳ هزار و ۹۳۱ نفر به اورژانس پیش بیمارستانی سراسر کشور مراجعه کردند که از این تعداد هشت هزار و ۵۴۷ نفر بیماران قلبی و پنج هزار و ۳۸۴ نفر بیماران تنفسی بوده اند. به گزارش ایلنا، مجتبی خالدي با بیان اینکه تهران رکود دار مراجعات به اورژانس در روزهای آلوده است، ادامه داد: ۶ هزار و ۸۵۲ نفر در تهران به اورژانس پیش بیمارستانی مراکز درمانی و بیمارستان ها مراجعه کردند که ۴ هزار و ۲۱۹ نفر بیمار قلبی و دو هزار و ۶۳۳ بیمار تنفسی بوده اند. خالدي افزود: تعداد مراجعه کنندگان به اورژانس پیش بیمارستانی به دلیل افزایش ذرات معلق هوادر استان اصفهان یک هزار و ۸۵۸، آذربایجان غربی ۱۳۶۷، و آذربایجان شرقی یک هزار و ۲۵۳ نفر است.

تحریم دارو، نگرانی بیماران صرعی

رئیس انجمن صرع گفت: تحریم دارو و بیماران صرعی را نگران کرده است و این بیماران باید از جهت تأمین داروهای ملایم خطر داشته باشند. به گزارش فارس، دارپوش نسبی تهرانی درباره اثر تحریم در تأمین داروهای بیماران صرع اظهار کرد: برخی داروها به خاطر تحریم در تولید آن توسط شرکت ها اختلال ایجاد شده و بیماران مجبورند داروی شرکت های دیگری را استفاده کنند. او ادامه داد: وابستگی های خاصی به بعضی داروها وجود دارد و نمی شود آن دارو را اجابجا یا جایگزین کرد و تحریم ها اثر منفی بر آن ها می گذارد، یعنی همیشه دارویی که بیمار به آن عادت کرده و سال ها استفاده می کند، تولید آن توسط شرکت داخلی کم می شود و شرکت دیگری آن را تولید می کند؛ در نتیجه بسیاری از این بیماران به مشکل بر خورده و تشنج می کنند؛ رئیس انجمن صرع افزود: ما همیشه سعی می کنیم داروی بیمار صرعی را چه تولید داخلی و چه تولید خارجی باشد، همان دارویی را به بیمار بدهیم که در درمان آن جواب مثبت داده و همچنین در دسترس باشد؛ چرا که در دسترس بودن داروی بیماران صرعی یک مسئله حیاتی است.

جدایی از تهران به نفع ری نیست

شهردار تهران با بیان اینکه در آمدی که شهرداری پایتخت از ری کسب می کند بسیار کمتر از هزینه سرمایه گذاری و پرداخت شده در این منطقه است، تأکید کرد: به این دلیل جدایی از تهران به نفع ری نیست. به گزارش ایرنا، پیروز حناچی با اشاره به اجرای چندین پروژه در شهری تصریح کرد: طی ۲ سال گذشته پروژه های بسیاری را در این محدوده پایتخت از جمله یک ترمینال و ۲ خط مترو افتتاح کردیم. او ادامه داد: با توجه به وضعیت شهری تصور نمی کنم منطقه ۲۰ به تنهایی توان تأمین مالی پروژه ها را داشته باشد. مادر کلان شهرها به دنبال مدیریت یکپارچه هستیم و افتراق برای مدیریت کلان شهرها مناسب نیست. لازم به ذکر است، بحث جدایی شهرستان ری از تهران چند وقتی است خبر ساز شده و مسئولان بسیاری در این خصوص اظهار نظر کرده اند.

رئیس سازمان غذا و دارو: اولین محموله پانسمن ها وارد ایران شد بعد از تحریم ها و وارد ایران شد

رئیس سازمان غذا و دارو اعلام کرد: اولین محموله پانسمن میپلکس بعد از تحریم ها وارد ایران شد و واردات این پانسمن به طور مرتب صورت خواهد گرفت. محمد رضا شانه ساز در گفت و گو با خبرنگار ایلنا، درباره تأمین پانسمن میپلکس برای بیماران ای بی گفت: اولین محموله میپلکس به کشور رسید، البته پیش از این هم بیماران ما با مشکل کمبود پانسمن مواجه نبودند. منتها در یک مقطع زمانی که ارسال پانسمن ها را یکبار و بدون پیش بینی قطع کردند، ما و بیماران دچار مشکلاتی شدیم. در آن زمان تأمین میپلکس با مشکل مواجه شد اما الان واردات میپلکس به طور مرتب صورت خواهد گرفت.

یادداشت

شهرام جباری زادگان، کارشناس برنامه ریزی شهری

دهک به دهک تهران را ترک می کنیم

از اجرای این طرح اعلام شده، عملاً به چرخه فقر زایی و تبدیل آدم های متوسط به فقیر شتاب بخشیده است. فرآیندی که در آن، فقر فقیرتر و ثروتمندان ثروتمندتر می شوند. استطاعت اقتصادی خانواده ها هر سال تحلیل می رود و به مصداق ضرب المثل هر سال دریغ از پار سال، سال به سال توانایی شان را برای اجاره خانه ای معمولی در محله های متوسط و ادامه زندگی در تهران از دست می دهند و چاره ای ندارند، جز آنکه هر سال از مرکز شهر بیشتر فاصله بگیرند و بالطبع، بخش قابل ملاحظه ای از عمر افراد شاغل، یعنی هر روز حدود ۳ تا ۵ ساعت، در مسیر طولانی رفت و برگشت بین منزل (خوابگاه) تا محل کار می گذرد.

اگر نگاهی گذرا به آنچه طی یکی دو سال اخیر بر اقتصاد کشور گذشته است، بیندازیم و در آثار و نتایج آن اندکی درنگ کنیم، درمی یابیم که امواج تلاطمات اقتصادی، در بار طیفی از طبقه متوسط را به حاشیه شهر پرتاب کرده است و مسیر تحولات اقتصادی و تغییرات اجتماعی، آن چنان سریع بوده که بسیاری از مبادلات اقتصادی و تعاملات اجتماعی را دچار تغییر و تحول کرده است؛ به گونه ای که دهک های پایین جامعه، عطای پایتخت نشینی را به لقای آن بخشیده اند و اخیراً، دهک های متوسط نیز چاره ای جز ترک تهران ندارند و جمعیت تهران، دهک به دهک به پشت دروازه های این شهر در نداشت کوچ می کنند. توسعه حاشیه نشینی و ایجاد شهرک های خوابگاهی به منظور اسکان نیروی کار شاغل در پایتخت، باعث افزایش انواع آسیب ها و خشونت های